

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

MAROSIMLAR VA ULARNING XALQ HAYOTIDAGI O'RNI VA TARBIYAVIY AHAMIYATI

Jo'rayeva Tursunoy

*Shahrisabz davlat pedagogik instituti
Pedagogika fakulteti Pedagogika yo'nalishi
202-guruh talabasi
Jo'rayeva@gmail.com*

Annotatsiya: *Mazkur maqola marosimlar va ularning xalq hayotidagi o'rni, tarbiyaviy ahamiyati haqida so'z yuritadi. Marosimlar insoniyat tarixining ajralmas qismi bo'lib, ular xalqning madaniyati, urf-odatlarini va qadriyatlarini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Maqolada marosimlarning turli turlari, ularning tarbiyaviy ahamiyati va zamonaviy jamiyatdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, marosimlar orqali yoshlar va bolalarga ma'naviy, axloqiy tarbiya berish, ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash va milliy birlikni saqlash masalalari yoritiladi. Mazkur maqola marosimlarning hayotdagi o'rni va ularni saqlashning ahamiyatini tushunishga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *Marosimlar, xalq hayoti, tarbiyaviy ahamiyat, madaniyat, ijtimoiy aloqalar, milliy qadriyatlar, axloqiy tarbiya, zamonaviy jamiyat, urf-odatlar, ma'naviy tarbiya*

ЦЕРЕМОНИИ И ИХ МЕСТО В ЖИЗНИ ЛЮДЕЙ И ИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ

Жураева Турсуной

*Шахрисабзский государственный
педагогический институт Педагогический факультет
Педагогическое направление Студентка группы 202
Jo'rayeva@gmail.com*

Аннотация: *В данной статье рассматривается роль ритуалов и церемоний в жизни людей, их воспитательное значение. Ритуалы являются неотъемлемой частью истории человечества, они играют важную роль в сохранении культуры, традиций и ценностей народа. В статье анализируются различные виды ритуалов, их воспитательное значение и роль в современном обществе. Также рассматриваются вопросы духовного и нравственного воспитания молодежи и детей посредством ритуалов, укрепления социальных связей и сохранения национального единства. Данная статья помогает понять роль ритуалов в жизни и важность их сохранения.*

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Ключевые слова: Ритуалы, жизнь людей, воспитательное значение, культура, социальные связи, национальные ценности, нравственное воспитание, современное общество, традиции, духовное воспитание

CEREMONIES AND THEIR PLACE IN PEOPLE'S LIFE AND EDUCATIONAL SIGNIFICANCE

Jurayeva Tursunoy

*Shahrisabz State Pedagogical Institute
Faculty of Pedagogy Pedagogical Direction
Student of Group 202
Jo'rayeva@gmail.com*

Abstract: *This article discusses the role of rituals and ceremonies in the life of the people, their educational significance. Rituals are an integral part of human history, they play an important role in preserving the culture, traditions and values of the people. The article analyzes various types of rituals, their educational significance and their role in modern society. It also covers the issues of providing spiritual and moral education to youth and children through rituals, strengthening social ties and preserving national unity. This article helps to understand the role of rituals in life and the importance of preserving them.*

Keywords: *Rituals, people's life, educational significance, culture, social ties, national values, moral education, modern society, traditions, spiritual education*

Maqolada marosimlarning turli turlari, ularning tarbiyaviy ahamiyati va xalq hayotidagi o'рни haqida so'z boradi. Marosimlarning tarbiyaviy ahamiyati. Marosimlar insoniyatning tarixiy va madaniy merosini saqlashda va uni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular nafaqat xalqning qadriyatlarini, urf-odatlarini, va madaniyatini saqlash, balki yoshlarni ma'naviy va axloqiy jihatdan tarbiyalashda katta ahamiyatga ega. Marosimlar tarbiyaviy jihatdan insonning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga turtki beradi, uning jamiyatdagi o'рни va ahamiyatini anglashiga yordam beradi. Marosimlar, avvalo, axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Masalan, oila davrasida o'tkaziladigan to'y marosimlari, yoshlarning bir-biriga bo'lgan hurmatini, sadoqatini va o'zaro mehr-muhabbatini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, marosimlar vaqtida amal qilinadigan turli odatlar va urf-odatlar (masalan, katta yoshdagilarga hurmat, kichiklarga ehtirom) bolalarda jamiyatda o'z o'rnini topish, axloqiy mas'uliyatni his qilish kabi tushunchalarni rivojlantiradi. Yoshlar o'rganayotgan marosimlar orqali ular nafaqat qanday muomalaqilishni, balki to'g'ri va noto'g'ri, halollik va yomonlik o'rtasidagi farqni ham anglaydilar. Bu ularning axloqiy ongini rivojlantirishga, ijtimoiy muhitda o'zlarini to'g'ri tutishlariga yordam beradi. Masalan, mehmonni kutish yoki yordamlashish kabi marosimlar yoshlarga bir-birlariga hurmat

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

ko'rsatish, ijtimoiy aloqalarda adolatli bo'lishni o'rgatadi. Marosimlar, shuningdek, ijtimoiy qadriyatlarni vajamiyatdagi birlikni saqlashda muhim vosita hisoblanadi. Oila a'zolari, do'stlar va qo'shnilar birgalikda o'tkazadigan marosimlar ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi. Misol uchun, xalq bayramlarida yoki tug'ilish va to'y marosimlarida birga yig'ilish, insonlar o'rtasida yaqin aloqalar o'rnatish va hamjihatlikni kuchaytiradi. Bu orqali jamiyatning barcha qatlamlari bir-biriga bog'lanib, o'zaro yordam va qo'llab-quvvatlashni ta'minlashadi. Marosimlar ijtimoiy qadriyatlarni targ'ib qilish va ularni o'zgacha bir tartibda amalga oshirish orqali jamiyatning me'yoriy tizimini mustahkamlaydi. Masalan, ota-onalarning bolalarini turli marosimlarga jalb qilish orqali ular jamiyatdagi rollarini anglashadi, mas'uliyatni his qilishadi va o'zgarishlarga tayyor turishadi. Marosimlar xalqning milliy identitetini shakllantirishda ham katta ahamiyatga ega. Har bir xalqning o'ziga xos marosimlari, urf-odatlar va bayramlari mavjud bo'lib, ular milliy birligi va madaniyatining saqlanishiga xizmat qiladi. Marosimlar orqali milliy qadriyatlar va an'analar yangi avlodlarga o'rgatiladi. Milliy bayramlar, ma'naviy marosimlar va folklor tadbirlari yoshlarni o'z xalqining tarixiga, madaniyatiga va urf-odatlariga mehr ko'rsatishga, ularni qadrlashga undaydi. Masalan, xalqning muhim bayramlarini nishonlash yoki milliy qahramonlar xotirasiga bag'ishlangan tadbirlar yosh avlodga o'z yurtiga, xalqqa bo'lgan hurmatini oshiradi va milliy g'urur hissini rivojlantiradi. Milliy marosimlar, ayniqsa, globalizatsiya jarayonida muhim ahamiyatga ega bo'lib, xalqni o'z an'alariga sodiq qolishga undaydi.

Marosimlar orqali insonlar hayotdagi turli o'zgarishlarga tayyorlanadilar. Masalan, bir kishining o'limi yoki boshqa katta o'zgarishlar, marosimlar yordamida ijtimoiy va ma'naviy jihatdan yengillashtiriladi. Da'vat qilish, marosimlar orqali, insonlar o'zgargan voqealarni to'g'ri qabul qilishni o'rganadilar. Bu jarayon ular uchun ruhiy tayyorgarlik yaratadi, ayniqsa, qayg'uli vaqiyin vaqtlarda yordam beradi. Shuningdek, marosimlar o'zini tanqid qilish, hayotdagi har qanday o'zgarishga moslashish va ulg'ayishning bir qismidir. O'tkaziladigan tadbirlar orqali odamlar o'z hayotlarini to'g'ri yo'naltirish va ulkan o'zgarishlarga tayyor bo'lishga o'rgatadilar.

Marosimlarning zamonaviy hayotdagi o'rni. Zamonaviy jamiyatda marosimlarning o'rni va ahamiyati yangi sharoitda o'zgarib bormoqda. Texnologik taraqqiyot, globalizatsiya va ijtimoiy o'zgarishlar marosimlarning shaklini, mazmunini va amalga oshirilish tartibini sezilarli darajada o'zgartirdi. Biroq, bu o'zgarishlarga qaramay, marosimlarning asosiy maqsadi –insonlarni birlashtirish, qadriyatlarni saqlash va milliy madaniyatni rivojlantirishda o'z rolini saqlab qolmoqda. Zamonaviy dunyoda marosimlar faqatgina an'anaviy bayram yoki voqealarni nishonlash vositasi bo'lib qolmay, balki ijtimoiy va ma'naviy aloqalarni mustahkamlashga, shaxsiy va ijtimoiy hayotni boyitishga xizmat qiladi.

Zamonaviy texnologiyalar marosimlarning o'tkazilish usullarini sezilarli darajada o'zgartirdi. Internet va raqamli kommunikatsiyalar orqali marosimlar, masalan, to'ylar, yubileylar yoki boshqa muhim tadbirlar, onlayn tarzda ham o'tkazilishi mumkin. Bu esa,

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

o'z navbatida, uzoqda yashovchi oilalar va do'stlar uchun marosimlarga qatnashish imkoniyatini yaratadi. Hozirda ko'plab marosimlar va bayramlar raqamli platformalarda jonli efirlar orqali translyatsiya qilinmoqda, bu esa ularni kengroq auditoriyaga yetkazishga yordam beradi. Biroq, texnologiya va raqamli kommunikatsiyalar marosimlarning mazmunini o'zgartirganiga qaramay, bu jarayon an'analarning saqlanishiga, yangi avlodlarga milliy va diniy qadriyatlarini yetkazishga yordam beradi. Hozirgi zamonda, masalan, to'ylarni onlayn nishonlash, marosimni faqatgina odamlar jismonan bir joyda bo'lishini ta'minlash bilan cheklanmasdan, virtual tarzda birlashtirish imkoniyatini beradi. Zamonaviy globalizatsiya jarayonlari xalqlar o'rtasidagi madaniy almashinuvni oshirgan bo'lsa-da, bu jarayon marosimlar va an'analarni global miqyosda qadrlash va saqlashda yangi imkoniyatlar yaratadi. Ochiq iqtisodiyot, ijtimoiy tarmoqlar va madaniyatlarining bir-biriga yaqinlashuvi, o'z navbatida, xalqlarning marosim va an'analari haqidagi bilimlarni kengaytiradi. Bugungi kunda boshqa xalqlarning marosimlari va urf-odatlarini o'rganish va ular bilan tanishish imkoniyati mavjud. Bu, ayniqsa, yoshlar orasida boshqa madaniyatlarga hurmat va tushunishni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, globalizatsiya marosimlarning mahalliy xususiyatlarini yo'qotmasdan, ularni zamonaviy kontekstdan olib, dunyo bo'ylab nishonlashni osonlashtiradi. Masalan, musulmonlarning Ramazon bayrami yoki hindularning Diwali bayrami nafaqat o'z xalqlarida, balki butun dunyo bo'ylab keng nishonlanadi. Bu, bir tomondan, global miqyosda madaniy almashishning ko'payishiga, ikkinchi tomondan esa milliy an'analarni saqlashga yordam beradi. Zamonaviy jamiyatda marosimlar ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashda muhim vositadir. Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar va internet orqali odamlar bir-biriga tezkor xabarlar yuborish, xotiralar va muhim voqealarni baham ko'rish imkoniyatiga ega. Ammo, bu kommunikatsiya vositalariga qaramay, marosimlar real hayotda yuzma-yuz uchrashuvni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'tkaziladigan bayramlar, to'ylar, tug'ilish yoki boshqa yirik marosimlar insonlarni birlashtirish, bir-biriga yaqinlashtirishda va ular orasida kuchli aloqalarni o'rnatishda katta ahamiyatga ega. Zamonaviy jamiyatda marosimlar nafaqat o'z oilasini yoki yaqinlarini bir joyga yig'ishga yordam beradi, balki yangi odamlar bilan tanishish, ijtimoiy tarmoqlarni kengaytirish va yangi aloqalar o'rnatish imkoniyatini ham yaratadi. Misol uchun, korporativ tadbirlar yoki madaniy festivallar jamiyatda ijtimoiy integratsiya rivojlantirishga yordam beradi. Odamlar birgalikda faoliyat ko'rsatish, bayramlar o'tkazish orqali bir-birini yaxshiroq tushunadi va bir-biriga nisbatan ijobiy hissiyotlar uyg'otadi.

Xulosa. Marosimlar xalqning qadriyatlari, urf-odatlari va milliy an'alarini avloddan avlodga yetkazib beruvchi muhim ma'naviy meros hisoblanadi. Ular insonlarni bir-biriga yaqinlashtirib, o'zaro hurmat, mehr-oqibat va hamjihatlik tuyg'ularini mustahkamlaydi. Shuningdek, marosimlar yosh avlod tarbiyasida katta ahamiyatga ega bo'lib, ularda kattalarga hurmat, milliy g'urur, odob-axloq va vatanparvarlik fazilatlarini shakllantiradi. Shu sababli

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

marosimlarni asrab-avaylash va ularning mazmunini yoshlar ongiga singdirish jamiyat taraqqiyoti uchun muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.

2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.

3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.

4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.

5. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruхий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.

6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.

7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1).91-94